

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 10/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 23. november 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Britt Brestrup
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Skadelidte, født [REDACTED], tjenestegjorde i [REDACTED] under kontingent [REDACTED] og [REDACTED] i tidsperioden fra [REDACTED] til [REDACTED]. Han tjenestegjorde som [REDACTED] i en [REDACTED]. Oppgavene bestod i hovedsak av administrative oppgaver som [REDACTED]. Tjenesteuttalelsen gir et entydig positivt bilde av søkers jobbytelse i perioden for tjenesten.

Skadelidte er født i [REDACTED] og oppvokst på [REDACTED]. Skadelidte fullførte ungdomsskolen i [REDACTED]. Han avtjente verneplikten ved [REDACTED], og flyttet deretter til [REDACTED]. Han skal ha reist i utenriksfart med [REDACTED] og senere tatt handelsgymnas som voksenopplæring. Han jobbet deretter på verksted samtidig som han var engasjert i det frivillige brannvesenet over en periode på 3 år. Skadelidte har også jobbet med anleggsdrift.

Skadelidte flyttet tilbake til [REDACTED] i [REDACTED] etter skilsmissen fra sin andre kone. Tilbake i [REDACTED] hadde han flere arbeidsforhold, ca. 1 år med produksjon av [REDACTED], 5 år i [REDACTED] og 3-4 år i [REDACTED]. Skadelidte pådro seg en kneskade og ble sykemeldt, og ble av den grunn sagt opp. Skadelidte selv mener dette skyldes psykiske skader fra [REDACTED]. Skadelidte siste registrerte arbeidsforhold er som sveiser i [REDACTED] i [REDACTED], hvor han jobbet med produksjon av elektriske toalett. Han jobbet der ca. 7 år fra [REDACTED] og inntil han ble sykemeldt og mistet jobben pga. en ryggskade etter en skiulykke.

Det er utarbeidet en spesialisterklæring fra psykolog Lars Bjørgum. Dr. Bjørgum skriver i sin erklæring at skadelidtes vansker synes å ha debutert mens skadelidte bodde i [REDACTED] på midten av [REDACTED]-tallet. Første henvisning til psykisk helsevern er i [REDACTED], og da med bakgrunn i ekteskapsvansker. Skadelidte opplyser selv til Bjørgum, at vanskene startet allerede før redeployering fra [REDACTED] i [REDACTED] i forbindelse med en [REDACTED].

Psykolog Bjørgum konkluderer med at skadelidte har diagnosen F33.1 Tilbakevendende depressiv episode, aktuell episode moderat, F40.1 Sosial fobi, pågående og F43.1 PTSD. Bjørgum mener tjenestegjøringen i utlandet i seg selv ville kunne utløse PTSD hos sårbare individer, og er som sådan tilstrekkelig, selv om symptomtrykk og opplevelsen forsterkes av andre faktorer.

Bjørgum vurderer at 40 % av skadelidtes samlede psykiske symptombelastning kan tilskrives til tjenestegjøringen i [REDACTED]. Bjørgum anslår skadelidtes medisinske invaliditet til 28 %.

I tillegg til psykolog Bjørgums erklæring, har psykiater Rolf Wynn utarbeidet en spesialisterklæring for NAV, datert 26. februar 2012, samt en tilleggserklæring datert 30. september 2012. Psykiater Wynn finner at skadelidte fyller kriteriene for diagnosen PTSD, og at denne skyldes FN-tjenesten. Psykiater Wynn fastsetter den medisinske invaliditet til 25 %.

SPK har i vedtak av 12. november 2014 innvilget skadelidte 50 % av full kompensasjon etter ordningens Del II (65 G) under henvisning til at den psykiske belastningsskaden ikke er en

nødvendig betingelse for hele skadelidts uførhet, subsidiært at skadelidte uansett vil ha falt ut delvis som følge av andre plager. Skadelidtes advokat har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 2. desember 2014. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes advokat møtte for Klagenemnda, uten skadelidte selv. SPK møtte også.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

Det synes ikke tvilsomt og er ei heller omtvistet at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Det sentrale spørsmål er i hvilken grad belastningsskaden har medført ervervsuførhet. SPK har prinsipielt anført at tjenesten ikke er en nødvendig betingelse for hele skadelidtes ervervsuførhet. Skadelidte har på sin side anført at den psykiske belastningsskaden vil være årsak til hele ervervsuførheten dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Nemnda finner grunn til å presisere at den psykiske belastningsskaden kun vil være årsak til hele ervervsuførheten dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele uførhetens inntreden. Dersom skaden kun har vært en nødvendig betingelse for deler av uførheten, rekker ikke ansvaret lenger enn dette. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skaden og dens følger.

Selv om man skulle finne at skaden skadelidte ble påført under tjeneste, var en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for 100% ervervsuførhet, tilkommer skadelidte likevel ikke full erstatning, dersom det sannsynliggjøres at skadelidte ville ha vært helt eller delvis ufør også om tjenesten tenkes borte, jf. Rt 1999 s 1473. Det er skadevolder som bærer bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha falt ut.

Dr. Wynn vurderer skadelidtes psykiske belastningsskade til en varig medisinsk invaliditet på 25%. I tillegg finner han at skadelidte har hatt psykiske belastninger forut for tjeneste, som har vært av mindre betydning for utvikling av PTSD. Derimot finner han at de hendelser skadelidte ble utsatt for etter tjeneste, har forverret hans tilstand. Han finner at de samlede psykiske plagene i seg selv er tilstrekkelige til å sette skadelidte ut av stand til å arbeide. Men han finner at også skadelidtes somatiske plager i seg selv er tilstrekkelig til å sette skadelidte ut av stand til å arbeide.

Dr. Bjørgum vurderer skadelidtes psykiske lidelser til en samlet varig medisinsk invaliditet på 28%, hvorav 40% anses forårsaket av tjenesten. Han finner at det er «*dokumentert en del mulig disponerende faktorer forut for tjenestegjøring i [redacted]*», og at det er en del etterfølgende

hendelser som påvirker det totale årsaksbildet. Den sakkyndige synes å tillegge skadelidtes sårbarhet selvstendig betydning ved fordeling av medisinsk invaliditet. Nemnda finner i den anledning grunn til å presisere at det kun vil være sykdom som var realisert på skadetidspunktet som vil kunne tillegges betydning. Dersom skadelidte kun hadde en sårbarhet, vil prinsippet om å ta skadelidte som han er, slå inn. Den sakkyndige har vektlagt sårbarhetsfaktorer og etterfølgende påkjenninger til 20% av den samlede medisinske invaliditet på 28%. De resterende 40% er knyttet til konkrete traumer skadelidte har vært utsatt for i tre ulike hendelser; innelåsning i en tank, arbeid som røykdykker samt hendelse på et legekontor. Når det gjelder funksjonsvurderingen uttaler den sakkyndige «*Med hensyn til prognosen til funksjon i inntektsgivende arbeid vurderes det som mindre relevant da han allerede er 100% varig ufør pga ryggplagene. Funksjonsnedsettelsen med årsak i de psykiske vanskene avgrenset sett vurderes likevel som varig*».

Skadelidte har selv forklart for dr. Bjørgum at det er hans psykiske plager fra tjenesten som i dag er grunnen til at han ikke fungerer i arbeidslivet, og han har i forbindelse med overfor den sakkyndige samt for nemnda, fremholdt at andre hendelser i livet er av underordnet betydning for hans manglende ertvsevne i dag. For nemnda må vurderingen av nåsituasjonen basere seg på den foreliggende bevissituasjonen. Det fremkommer av tidsnære nedtegnelser at skadelidte har vært utsatt for andre dramatiske hendelser som har gått sterkt inn på ham. At skadelidte i dag vurderer disse hendelsene til å ha mindre betydning for hans helsetilstand, kan bevismessig ikke tillegges særlig vekt. Det vises for så vidt til Rt 1998 s 1565 på side 1570, hvor Høyesterett uttaler:

«Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av den foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningene kan trekke i forskjellig retning. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å f klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser eller legejournaler om funn og om de symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjon. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på, jf. her - om bevisbedømmelsen på et annet rettsområde - Rt-1995-821.»

Nemnda finner det ikke tvilsomt at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av FN-tjenesten, og at den har påvirket ham senere i livet. Når nemnda likevel ikke finner å ta hans krav til følge, knytter dette seg til at skadelidte påviselig har vært utsatt for flere andre hendelser som åpenbart har vært traumatiske for skadelidte. De tidsnære nedtegnelser omkring dette, vitner som alvorlige traumer.

Dertil følger at skadelidte har en omfattende somatisk sykdomshistorikk, der plager med ryggen, giktplager, operasjoner i begge knær mv. har medført langvarige sykdomsperioder. For øvrig viser nemnda til at dette også er lagt delvis til grunn av trygdemyndighetene ved innvilgelse av uføretrygd.

Den psykiske belastningsslidelsen skadelidte ble påført som følge av tjenesten, fremstår etter nemndas syn ikke av en slik alvorlighetsgrad at den kan forklare et totalt funksjonsbortfall.

Etter nemndas syn er det således ikke sannsynliggjort at den psykiske belastningsskaden er årsak til hele skadelidtes ervervsmessige uførhet.

Under enhver omstendighet er de etterfølgende påkjenninger og sykdommer skadelidte har vært utsatt for, av en slik karakter at han uansett ville ha vært ufør med minst 50% også om tjenesten tenkes borte.

SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste. Klagen tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 23 125,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 9 timer og 15 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Salærkravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 23 125,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 9. desember 2015

Marianne Abeler
medlem av klagenemnda